

Makale Gönderim Tarihi: 29.01.2025 - Makale Kabul Tarihi: 18.03.2025  
DOI: 10.29329/tegad.2025.1301.4

# ETNİK MİLLİYETÇİLİĞE DAYALI TERÖRİZMLE MÜCADELE KAPSAMINDA PKK ÖRNEĞİ

Ramazan KOÇAK\*

## Özet

Terör ve terörizm tüm ülkeleri ilgilendiren önemli bir husustur. Bu kapsamda ülkelerin esas amacı terörizmle mücadele ederek terör örgütlerinin faaliyetlerini bitirmek ve etkilerini en aza indirmektir. Etnik terörle mücadele daha kapsamlı bir mücadele gerektirmektedir. PKK, 1978'de bağımsız Kürdistan kurmak amacıyla kurulmuş ve bu kapsamda eylemlerini icra eden bölücü bir terör örgütüdür. Kuruluşundan itibaren de eylemlerini değişen konsepte göre güncellemiş ve değişikliklere gitmiştir. Türkiye Cumhuriyeti de PKK terörüyle 40 yıldır süren mücadelesinde çeşitli yöntemlere başvurmuştur. Terör örgütünün eylemlerine göre hareket tarzı geliştirmiş bazen savunma tarafında bazen de saldıran taraf olarak mücadelesini yürütmüştür. Bu mücadele genel olarak güvenlikçi politikalar üzerinden olmaktadır ancak sonrasında hukuki düzenlemeler ve demokratik açılım süreçleriyle farklı mücadele yöntemlerini de benimsemiştir. Bu çalışmada etnik milliyetçiliğe dayanan terör örgütü PKK'nın kuruluşundan itibaren incelemesi yapılacak ve Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadelesi ele alınacaktır. Çalışmanın amacı, PKK terör örgütüyle mücadelede örgütün ideolojisini ve eylem yöntemlerini incelemek, Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadelesine ışık tutmak ve öneriler sunmaktır. Çalışmanın hipotezi Türkiye Cumhuriyeti'nin terörizmle mücadelede sadece güvenlikçi yaklaşımlarla değil çok boyutlu mücadele sayesinde başarılı olabileceğidir. Literatürde bu konuyla alakalı çok sayıda çalışma, makale ve tez bulunmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** *Terör, Terörizm, PKK, Terörle Mücadele, Etnik Terör, Türkiye.*

## Countering Ethnic Nationalism-Based Terrorism: The Case of the PKK

### Abstract

Terrorism is an important issue that concerns all countries. In this context, the primary goal of nations is to combat terrorism, terminate the activities of terrorist organizations, and minimize their impact. Fighting against ethnic terrorism, in particular, involves more complex challenges. The PKK (Kurdistan Workers' Party) was established in 1978 with the aim of creating an independent Kurdistan and has carried out separatist terrorist activities to achieve this goal. Since its foundation, the organization has updated its actions and strategies based on evolving concepts and has undergone various changes. The Republic of Turkey has employed various methods in its 40-year struggle against PKK terrorism. It has

\* Ramazan Koçak, Yozgat Bozok Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi, ramazan\_bjk\_66@hotmail.com  
ORCID: 0009-0002-2072-4973

adapted its strategies according to the organization's actions, sometimes taking a defensive stance and at other times adopting offensive measures. This struggle has primarily been conducted through security-oriented policies, but over time, legal regulations and democratic opening processes have introduced alternative approaches to combating terrorism. This study will examine the ethnic nationalism-based terrorist organization PKK from its establishment and will address the Republic of Turkey's efforts in combating terrorism. The aim of the study is to analyze the ideology and methods of the PKK, shed light on Turkey's counter-terrorism efforts, and provide recommendations. The hypothesis of the study is that the Republic of Turkey can achieve success in counter-terrorism not solely through security-based approaches but by adopting a multidimensional strategy. There is a significant body of literature, including numerous articles and theses, on this subject.

**Keywords:** *Terror, Terrorism, PKK, Counter-Terrorism, Ethnic Terrorism, Turkey.*

## Giriş

Terörizm, günümüz dünyasında tüm ülkeleri etkileyen ve uluslararası güvenlik politikalarının merkezinde yer alan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Terör eylemleri, yalnızca doğrudan hedef alınan kesimlerle sınırlı kalmamakta, toplumun geneline korku ve güvensizlik yaymayı amaçlamaktadır. Özellikle etnik terör, sosyo-politik ve kültürel farklılıkları temel alarak ayrılıkçı hedeflere ulaşmayı amaçladığı için mücadele edilmesi daha karmaşık ve zorlu bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti, 1978 yılında bağımsız bir Kürdistan kurma amacıyla kurulan ve bölücü faaliyetlerde bulunan PKK terör örgütüyle yaklaşık 40 yılı aşkın bir süredir mücadele etmektedir. PKK, kuruluşundan itibaren Marksist-Leninist ideolojiye dayalı bir yapı sergilemiş ve eylem yöntemlerini, stratejilerini ve hedeflerini zaman içinde güncelleyerek faaliyetlerini sürdürmüştür. Türkiye ise terörle mücadelede çeşitli yöntemler kullanmış; güvenlikçi politikaların yanı sıra hukuki düzenlemeler, ekonomik kalkınma projeleri ve demokratik açılım süreçleriyle terörün sosyal ve politik boyutlarına da çözüm üretmeye çalışmıştır.

Bu çalışmada, kavramsal çerçeve kapsamında terör, terörizm, etnik terör ve terörle mücadele kavramları açıklanacak; PKK terör örgütünün tarihsel süreci, ideolojisi ve eylem yöntemleri incelenecek; Türkiye Cumhuriyeti'nin bu örgütle mücadelede izlediği stratejiler ve sonuçları ele alınacaktır. Türkiye'nin uyguladığı güvenlikçi politikalar, sınır ötesi operasyonlar, ekonomik kalkınma projeleri ve müzakere süreçleri gibi yöntemler detaylı bir şekilde değerlendirilecek ve terörle mücadelenin çok boyutlu yapısına ışık tutulacaktır. Bu kapsamda, terörün sadece bir güvenlik sorunu olmadığı, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve politik boyutlarıyla ele alınması gerektiği vurgulanarak, etkili ve sürdürülebilir çözüm önerileri sunulacaktır. Çalışmanın hipotezi Türkiye Cumhuriyeti'nin terörizmle mücadelede sadece güvenlikçi yaklaşımlarla değil çok boyutlu mücadele sayesinde başarılı olabileceğidir.

## 1. Kavramsal Çerçeve (Terör, Terörizm, Etnik Terör ve Terörizmle Mücadele Kavramları)

### 1.1 Terör

Terörün tanımına bakıldığında toplumsal boyutta korku ve panik ortamı yaratmak, güvenlik endişesi oluşturmak amacıyla yapılan şiddeti kapsamaktadır. Yapılan eylemler herhangi bir grubu hedef almamakta ve genellikle masum sivilleri etkilemektedir. Hükümetin ya da belirli bir kitlenin olumsuz olarak etkilenmesi adına yapılan bu eylemlerde direkt ya da dolaylı yoldan toplum içinde korku oluşturulması, psikolojik baskı oluşturulması amaçlanmıştır. (Karakaya, 2023, s.7-10)

### 1.2 Terörizm

Belirli bir sistemde ve koordinasyonla yapılan terör eylemlerine ise terörizm tanımı yapılmaktadır. Stratejiyle yapılan bu eylemler, bir grup ya da örgütle planlanmaktadır. Hükümetleri baskı altına alarak hem ideolojiyi yaymak hem de uluslararası toplumu, hükümetleri uyguladıkları politikayı değiştirmeye zorlamaktadır. Ancak terörizm kavramının tanımlaması küresel boyutta değişkenlik gösterebilmektedir. Politikalar ve sosyo-kültürel kavramlar doğrultusunda bazı devletler söz konusu gruplar için terörist ifadesini kullanmamakta, özgürlük savaşçısı gibi ifadelerle tanımlanmaktadır. Terör ve terörizm kavramlarını ayıran faktör de bu kapsamda sistematiktir. Her iki kavram da korku, baskı, şiddetle açıklanabilir. Ancak bu açıklamayla birlikte terör bir eylem türü, terörizm ise sistematik olarak bu eylemlerin sürmesini açıklar. Yani terörizm çok daha kapsayıcı, sürekli, sistemli bir stratejidir. (Abubaker, 2021, s.36-40)

### 1.3 Etnik Terör

Etnik terör kavramı açıklanırken etnik azınlık kavramını da anlatmak gerekmektedir. Çünkü bu terör türünü anlatmak ve sebeplerini incelemek için kavramların doğru tanımlanması ve anlaşılması son derece önem arz etmektedir. Etnik azınlık, belli bir bölgede yaşayan insan grubunun çoğunluk olarak nitelendirilen gruptan, din, dil, ırk, kültürel özellik gibi kavramlarla farklılıklarından kaynaklı olarak ayrılması olarak nitelendirilebilir. Devlet içerisinde yaşayan insanların ortak dil, din, ırk gibi özelliklere sahip oldukları değerlendirilir ancak durum tam olarak da böyle değildir. Ortaklıkların yanında bazı farklılıklar da mevcut olabilmektedir. Etnisite kavramı da millet kavramının alt dalı olarak değerlendirilebilir. Bu şekilde din, dil, ırk, kültür vs gibi özelliklerinden kaynaklı olarak ayrılıkçılığa maruz kaldığını düşünen etnik azınlıkların, haklarını elde edebilmek amacıyla yaptıkları teröre etnik terör denilmektedir. (Baharçipek, 2000, s.13-14).

Etnik terörün temel amacı, üzerinde yaşanan ülkeden toprak istemek, yaşanan belli bir bölgeyi bağlı bulunduğu ülkeden ayırarak yeni bir devlet oluşumunu sağlamak ya da başka bir ülkeye bağlanmasını sağlamaktır. (Abubaker, 2021, s.50)

## 1.4 Terörizmle Mücadele

Terör ve terörizm tüm devletlerin ve uluslararası toplumların ortak sorunudur. Bu tür eylemlerin önlenmesi ve eylemlerle mücadele edilmesi de son derece önemlidir. Terörizmin etkilerinin azaltılması, önlenmesi ve ortadan kaldırılmasını amaçlayan, ülkeler bazında ya da çok boyutlu uygulamaların tamamını kapsayan kavram terörle mücadele olarak nitelendirilmektedir. Çok boyutlu kavramı güvenlikçi mücadelenin yanında hukuki düzenlemeleri, istihbaratı ve sosyal politikaları kapsayan bir kavramdır. (Akbulut ve Beren, 2012, s.260-262)

Türkiye Cumhuriyeti terörle mücadelesini 3713 Sayılı Terörle Mücadele kanunu kapsamında yapmaktadır. Bu kanuna göre Türk hukukunda terör kapsamı Türkiye'ye karşı yürütülen faaliyetleri ve eylemler olarak sınırlandırılmıştır. Yabancı ülkelere karşı olan ya da uluslararası kapsamda kalan eylemler terör eylemi kapsamında değerlendirilmemektedir.(MASAK, 2024)

## 2. PKK İncelemesi ve Türkiye Cumhuriyeti Terörle Mücadelesi

### 2.1 PKK İncelemesi

PKK, 1978 yılında Abdullah Öcalan ve arkadaşları tarafından, Marksist-Leninist görüşü benimseyen, Kürt halkının ezildiğini ve o bölgelerin sömürüldüğünü düşünen, Kürt halkının haklarını savunduğunu öne süren, bağımsız bir Kürdistan kurmak ve Kürt kimliğini yeniden tanımlanmasını amaçlayarak kurulmuş bir terör örgütüdür. (Türk, 2018, s.38-40) Ancak net olarak bir terör örgütü olmalarına rağmen kendilerini terör örgütü olarak tanımlamamakta, sosyalist görüşleri benimseyen devrimci siyasi bir parti olarak ifade etmektedir. Bu sebeple de kuruluşlarında 1978 yılında yapılan kongrede parti program taslağı ve parti tüzüğü kabul edilerek PKK (Partiya Kar-karên Kurdistan - Kürdistan İşçi Partisi) adını almışlardır.(Altındağ, 2020, s:35)

Örgütün ana stratejisi “Kürdistan’da Askeri Çizgi” adlı kitapta ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu stratejinin esasını oluşturan kavram ise “Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi” olarak ele alınmaktadır. Bu kavrama göre; güvenlik güçleri kapsamında devletin daha zayıf olduğu değerlendirilen kırsal alanda silahlı mücadele başlatılmalı ve tüm kırsala yayılmalıdır. Bu mücadele çerçevesinde de bölgede yaşayan halkın devletle arasında bağların zayıflaması hedeflenmekte ve mücadele tüm kırsal alan örgüt tarafından ele geçirildiğinde bölgeler kuşatılacak, bu bölgelerde büyük kalkışmalar ve isyanlar çıkarılacaktır. Böylece hedeflere ulaşılması mümkün olabilecektir. (Bilgiç, 2014, s:89)

PKK bu amaçlar ekseninde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki illerde adeta bir devlet gibi askerlik uygulaması başlatıp gençleri dağa çıkarmış, yerel halktan vergiler toplayarak örgütün finansmanını sağlamıştır. Çok çeşitli şiddet eylemleri yapmış yine de halktan beklediği desteği görememiştir. “Devletin iktidar sorunu var” izlenimi vermek için kitlesel eylemler yapmış ve bu sayede yandaş toplamaya çalışmıştır. (Bila, 2016, s.30-34) Kitlesel eylemlerin etkili de öldürülen PKK’lılar için cenaze törenleri düzenlemek, halkın büyük çoğunluğunun katılımını sağlamak ve propaganda aracı haline getirerek gösteriler olmasını sağlamaktır. Bu sayede kargaşa çıkması hedeflenmekte, çatışmalar çıkmasını istemekte, oluşabilecek durumlara

karşı devletin alacağı tedbirlerden mağduriyet yaratarak istihbarat ağlarının genişletilmesi ve eylemcilerle örgüt arasında yakınlık olması hedeflenmektedir. (Özer, 2022, s.100) Bu tür eylemlerle örgüt, halkı mobilize etmeye, çatışmalar çıkarmaya ve devletin aldığı önlemlerden mağduriyet yaratmaya çalışılmaktadır. Bu strateji sayesinde de, halkı devlete karşı kıskırtmayı ve terör örgütünün propagandasını güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Kurulan örgüt, ideolojik amaçlarıyla yandaş toplamaya çalışırken, 1984 yılında Şemdinli ve Eruh saldırılarıyla silahlı olarak mücadeleyi başlatmıştır. Bu saldırılar aynı zamanda örgütün Türkiye Cumhuriyeti'ne savaş ilanı olarak değerlendirilmektedir. (Kan, 2018, s. 59) PKK, 1984 yılından itibaren başlattığı silahlı eylemler kapsamında çatışmalarını ve saldırılarını çoğunlukla kırsal alanda yapmış ve çok sayıda eylem gerçekleştirmiştir. Bu eylemlerde PKK kadın-erkek, genç-yaşlı, din, dil mezhep ayrımı gözetmeden başta TSK personeli olmak üzere binlerce insanın canına kast etmiştir. (Özer, 2022, s.101) Bu süreç, hem bölgedeki halk hem de devlet için büyük yıkım ve travmalar yaratmış, günümüze kadar devam eden bir şiddet sarmalının başlangıcını simgelemiştir.

PKK'nın eylem ve saldırı yöntemlerine bakıldığında sürekli olarak devletin düzeni ve istikrarının bozulmasına yönelik olduğu görülmektedir. Bu eylemler genel olarak köy baskınları, karakol ve üs bölgelerine saldırı, pusu, taciz, mayın ve el yapımı patlayıcı kullanma, bombalı saldırılar, yol kesme, adam kaçırma, canlı bomba, sabotaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan eylemlerle sivil halkta korku ve panik oluşturulmuş, ekonomik ve stratejik tesislere zarar verilmiş, devletin yatırımlarına zarar verilmiş ve istikrarın bozulması hedeflenmiştir. (Cantenar ve Tümlü, 2016, s.9-11) PKK'nın bu eylemleri, devletin hem askeri gücünü hem de toplumsal yapısını hedef alan bir strateji izlediğini göstermekte, kuruluş amaçlarının aksine halkın imkanlarının kısıtlanmasına yol açan eylemler yaptıkları görülmektedir.

Yaptığı eylem ve şiddet içerikli saldırılarla PKK terör örgütü, kuruluşundan itibaren bağımsız bir Kürdistan kurma hedefini muhafaza etmeye çalışmıştır. Bu kapsamda hedefe ulaşmak için strateji ve politikalar benimsemiştir. Bu düşüncenin aksinin düşünülmesi bile mümkün değildir. Farklı şekilde düşünen, fikir ayrılığında olan ve politikaların farklılaştırılmasını savunanlar gerek şiddet kullanılarak gerekse infaz edilerek ortadan kaldırılmak suretiyle sindirilmiştir. Ancak sonradan gelişen süreç ve karşılaşılan durum bu politikanın çok da sağlıklı olmadığını, hedeflerdeki politikalarda değişiklikler olabileceği konusunu da gündeme getirmiştir. Silahlı eylemler farklı yöntemlerle desteklenmezse başarılı olunamayacağı düşüncesi kabul görmeye başlamıştır. (Erdil, 2022, s.309) Görüldüğü üzere PKK kuruluşundan itibaren yürüttüğü despot yönetim tarzını gelişen durumlar karşısında değiştirmek zorunda kalmış ve daha esnek bir yapıya geçme gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Sonraki süreçte PKK yaptığı kongrelerle ideolojik ve stratejik konseptini sürekli olarak değiştirmiştir. Değişen durumlara göre hareket tarzı geliştirmeyi tercih etmişlerdir. 1991 yılında Irak'ın kuzeyi Haftanın bölgesinde yaptıkları kongreyle, sahada yaptıkları silahlı eylemler sayesinde kazanılan taraftarların koordinesine dikkat çekilmiş ve bu taraftarların muhafaza edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Silahlı eylemlerin ve kitlesel gösterilerin artarak devam etmesi gerektiğine

dikkat çekilmiştir. Bu silahlı eylemlerin yöntemi olarak da gerilla taktiklerinin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Kongrede silahlı mücadelenin yanında legal faaliyetlerin artırılması gerektiği de dile getirilmiştir.(Semiz,2007, s.120) PKK, eylemlerine halk hareketlerini de katarak silahlı bir örgütten ziyade toplumsal bir hareket olarak değerlendirilmeyi hedeflemektedir.

Bu kapsamda örgüt, silahlı mücadelesinin yanında hareketini genele yaymak ve siyasi olarak da varlığını sürdürmek istemiştir. Türkiye’de yaşayan Kürtler 1990 yılına kadar etnik köken tabanlı siyaset yerine sağ ya da sol görüşlü partilere oy vermek suretiyle siyaset yapmışlardır. Ancak 1990’dan itibaren değişen ortam sonrasında, etnik milliyetçilik kapsamında Kürt kökenli Türk vatandaşlar tarafından kurulan Halkın Emek Partisi (HEP), Halkların Demokrasi Partisi (HADEP), Demokratik Halk Partisi (DEHAP) gibi partilere katılım sağlayarak siyasi faaliyetlerini yerine getirmişlerdir. (Demir,2018, s:278) Kurulan partiler siyasi faaliyetlerini sürdürürken, terörle irtibatını kesemediği için Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmak durumunda kalmıştır. 2008-2013 yılları arasında yapılan “Demokratik Açılım” süreçleri siyasi partilerin kapatılması, PKK’nın şiddet eylemlerine devam etmesi ve PKK’nın silah bırakmayı reddedip hendekler kazması neticesinde karşılıklı güvensizlik sebebiyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. (Düz, 2017, s.10-12) PKK’nın siyasi olarak varlık çabası olsa da diyalog kanalları yerine şiddet eylemlerini bırakamaması, meşruluk konusunda tartışmalar oluşturmıştır.

Eylemlerin yanında siyasi olarak da varlığını sürdürmeye çalışan örgüt, Abdullah Öcalan yakalandıktan sonraki süreçte, öncesinde savundukları ideolojileri, kuruluş amacı ve stratejileri ile örgütlenme modellerini tamamen değiştirmek durumunda kalmıştır. Başlangıçta bağımsız müstakil bir Kürdistan kurma düşüncesinde olan örgüt, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda rol almış olan Kürtlerin tam bağımsızlıktan ziyade özerk yapılarla birleştirilmesi gerektiği düşüncesine girmiştir. Öyle ki Abdullah Öcalan alınan savunmasında PKK saldırılarında en çok zararı bölgede yaşayan Kürt halkının gördüğünü söylemiştir. (Duman,2011,s:111-112) Örgütün doğan ihtiyaçtan ve zorunluluktan kaynaklı olarak tam bağımsızlıktan özerkliğe evrilen ideolojik görüşü de “demokratik konfederalizm” anlayışı olarak tanımlanmaktadır. (Türk,2018, s.61) PKK’nın ideolojik ve stratejik dönüşümü, örgütün, sadece askeri eylemlerle değil, aynı zamanda siyasi ve toplumsal çözüm yollarıyla da hedeflerine ulaşmayı amaçladığını göstermektedir. Ancak örgüt her ne kadar bunu amaçlasa da şiddet eylemlerini terk etmemesi, silahlı saldırılara devam etmesi olası süreçlerin önüne geçmektedir.

### **PKK’ya Karşı Türkiye Cumhuriyeti’nin Mücadelesi ve Sonuçları**

Türkiye terörle mücadelesini 3713 Sayılı Terörle Mücadele kanunu kapsamında yürütmektedir.(MASAK,2025). Bunu yürütürken güvenlik güçlerinin yanında MİT(Milli İstihbarat Teşkilatı) sayesinde MİT’in bütüncül ve stratejik bakış açısıyla yürütülen terörle mücadele politikası kapsamında örgüt liderlerinin etkisiz hale getirilmesi ve stratejilerin ortaya çıkarılması ve istihbari faaliyetlerinin bitirilmesine odaklanılmıştır. Aynı zamanda bu çalışmalar örgüte yeni üyelerin katılımının engellenmesiyle propagandaların sona erdirilmesi, finans ve lojistik ağın bitirilmesini de amaçlamıştır. Düşman ya da rakip güçlerin “vekil aktör” kavramıyla yaptıkları destek

ve ittifakın da ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. (MİT, 2025) Türkiye'nin terörizmle mücadelede uyguladığı strateji, klasik güvenlik odaklı yaklaşımların ötesine geçmektedir. MİT'in stratejik istihbarat çalışmaları, terör örgütünün sadece fiziki değil, aynı zamanda ideolojik, finansal ve lojistik altyapılarına da müdahale edilmesini sağlayarak terörizmi kökünden çözmeyi amaçlamaktadır. Bu çok yönlü yaklaşım, örgütün uzun vadede güçlenmesini engellemeye ve toplumsal desteği yok etmeye yönelik kritik bir stratejidir.

PKK 1980'li yıllarda eylemlerine güvenlik güçlerine karşı eylemlerine başladığı dönemi Türkiye eylemleri anlama ve tanıma çabasıyla geçirmiştir. Önceki dönemde konvansiyonel harp yöntemleri üzerinde hazırlık yapan Türk Silahlı Kuvvetleri, sonrasında asimetrik harp yöntemleriyle mücadele etmek maksatlı bir geçiş süreci yaşamıştır. Geçiş süreci sonrasında da PKK'ya karşı kararlı bir terörle mücadele yöntemi uygulamıştır. (Kayhan Pusane, 2014, s.122) Konvansiyonel harp, düzenli ordu ve askeri güçlerin karşı karşıya geldiği, belirli cephelerde savaşın yapıldığı geleneksel savaş yöntemlerini ifade etmektedir. Ancak PKK'nın savaş stratejisi, asimetrik harp yöntemleriyle şekillenmektedir. Asimetrik harp, bir tarafın diğerine göre daha küçük, daha az kaynakla ama daha stratejik ve esnek bir şekilde savaşması anlamına gelmektedir. PKK'nın asimetrik harp yöntemlerine karşı TSK, 1980'lerin sonlarına doğru konvansiyonel stratejilerden daha esnek, daha yerel ve çevik bir yapıya yönelmiştir. Bu, askeri stratejilerin sadece büyük çaplı operasyonlarla değil, aynı zamanda yerel güvenlik güçlerinin daha fazla devreye girmesiyle de şekillenmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bu geçiş süreci, Türkiye'nin terörle mücadelede sadece askeri güçle değil, aynı zamanda yerel destekle de daha fazla dayanışma içinde olması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu dönüşüm, terörle mücadele politikalarının daha yerel ve esnek olmasını sağlamış, PKK'nın asimetrik taktiklerine karşı etkili bir savunma mekanizması oluşturmuştur.

Türkiye PKK ile mücadelesini başlangıçta askeri tedbirler sayesinde yapmıştır. PKK'nın şiddet eylemleri ve özellikle 1980'lerde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde artan saldırıları, Türkiye'yi yerel halkın güvenliğini sağlamak amacıyla yeni önlemler almaya sevk etmiştir. Bu kapsamda Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Köy Koruculuğu ve Geçici Köy Koruculuğu sistemini kurmuştur. Sonrasında bu isim Güvenlik Korucusu olarak değiştirilmiştir. (Bural, 2020, s.2) Koruculuk sistemi, devletin terörizmle mücadele esnasında yerel halkla işbirliği olarak değerlendirilebilir. Bu sayede PKK ile daha etkili mücadele edilebilecek, istihbarat faaliyetleri daha etkin yürütülebilecek, halk desteğiyle de örgütün sürdürülebilirliği engellenebilecektir. Aynı zamanda koruculuk sistemi sayesinde devlet, örgütün aktif olduğu şehirlerde daha görünür olabilecek, yerel halkın devlete güven duygusunu üst seviyeye çıkarabilecek ve terörizmle mücadelede halkla işbirliğini aktif tutabilecektir.

PKK'nın propaganda aracı olarak kullandığı işsizlik sorunu ve devletin bölge halkını desteklediği sorununa çözüm olarak Türkiye Güneydoğu Anadolu Projesi(GAP) adında 32 milyar dolarlık projeyi yürürlüğe sokmuştur. Bu projeye bölgenin kalkındırılması, su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi, bölge ekonomik durumuyla Türkiye'nin ortalama ekonomik durumunun yaklaştırılması, bölge halkının refah seviyesinin artırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda eğitim, sağlık, ulaştırma, tarım, köy ve şehirleri kapsayan altyapı çalışmaları yapılarak bölge halkının "mağduri-

yet psikolojisi”nin yıkılması hedeflenmiştir.(Bural,2020, s.4) GAP, sadece bir ekonomik kalkınma projesi değil, aynı zamanda PKK’nın propaganda stratejilerine karşı toplumsal bir tepki ve çözüm önerisidir. Bölgedeki halkın kalkınması, refah seviyesinin artması ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, PKK’nın etkileme gücünü azaltmak ve bölgedeki halkın devlete olan güvenini yeniden kazanmak için kritik öneme sahiptir. Bu tür projeler, terörizmin sosyo-ekonomik temellerine karşı verilen etkili bir mücadele biçimi olarak değerlendirilebilir.

PKK sebebiyle Türkiye komşu ülkeleriyle özellikle de Suriye ile sorunlar yaşamıştır. Hem örgüt mensuplarının o bölgelerde yaşaması, hem de bölgedeki su kaynaklarının sorun oluşturmaktan kaynaklı Türkiye Cumhuriyeti ilk kez sınır ötesi operasyonlar düzenlemek durumunda kalmıştır.(Erdil,2022, s.311) Türkiye’nin terörizmle mücadele kapsamında diplomatik açıdan attığı ilk adımlardan birisi 15 Ekim 1984 tarihli Türkiye-Irak Güvenlik Protokolü’dür. PKK mensuplarının Irak topraklarını aktif olarak kullanmaları ve o bölgede eylem hazırlığında olmaları sebebiyle iki ülke arasında bu güvenlik protokolü imzalanmıştır. Bu kapsamda terör örgütü mensuplarının faaliyetleri sebebiyle her iki ülke de diğer ülkenin 5 km iç sınırına erişim hakkına sahip tutulmuştur. (Akutay ve Ateş, 2013, s.133) PKK sadece Türkiye’nin sorunu değil bölgesel bir sorundur. Türkiye-Irak Güvenlik Protokolü, Türkiye’nin terörle mücadele stratejisinin sadece askeri değil, diplomatik yönünü de içerdiğini göstermektedir. Bu protokol, PKK’nın sınır ötesindeki faaliyetlerine karşı Türkiye’nin güvenlik önlemlerini güçlendirme ve komşu ülkelerle işbirliği yapma çabalarının bir parçasıdır. Türkiye’nin dış politikası, yalnızca askeri tedbirlerle değil, aynı zamanda bölgesel işbirlikleri ve diplomatik anlaşmalarla da şekillenmiştir. Bu, PKK ile mücadelenin bölgesel bir sorun olduğunu ve yalnızca Türkiye’nin değil, çevre ülkelerin de bu konuda ortak bir tutum geliştirmesinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

PKK’nın Irak’ın kuzeyindeki dağlık alanları “güvenli alanlar” olarak görmesi, o bölgelerden sınır bölgesindeki askeri birliklere saldırılar düzenlemesi, eylemlerden sonra geldikleri bölgelere geri dönmeleri gibi sebepler Türkiye’nin PKK’ya karşı sınır ötesi operasyonlar yapmasını bir zorunluluk haline getirmiştir. İlerleyen süreçte küçük, orta, büyük çaplı çok sayıda sınır ötesi operasyon yapılmıştır.(Bural, 2020, s.3) Kuzey Irak’a yönelik Huzur Harekatı, Pençe Operasyonları, Kıran Operasyonları gibi operasyonlar büyük operasyon kapsamında değerlendirilebilir. Bu büyük operasyonlar kendi içlerinde daha küçük operasyonlar ihtiva ederek icra edilmiştir. Pençe Kaplan, Pençe Yıldırım, Pençe Şimşek, Kıran-1, Kıran-2 operasyonları Irak’ın Kuzeyine yapılan operasyonlara örnek olarak gösterilebilir.

Terörü yerinde bitirme politikasıyla PKK/KCK’nın Irak ve Suriye’deki yapılanmalarına yönelik sınır ötesi operasyonları, ulusal güvenlik güçlerinin tüm birimlerinin koordinasyonu ile gerçekleştirilmektedir. Yapılan faaliyetlerle, örgüt içindeki güvenlik kaygısı artmış ve örgütün merkezi olan Irak’ın güvenilirliğini PKK/KCK için tartışmalı hale getirmiştir. Böylece örgütün hareket kabiliyeti engellenmiş, faaliyetleri kısıtlanmıştır. Toplumsal huzuru ve ülke bütünlüğünü hedef alan tüm girişimlerin engelleneceği ve sınırdaki bir terör koridoru oluşturulmasına müsaade edilmeyeceği vurgulanmıştır. Türkiye’nin PKK ile mücadelesi 1980 yılından beri devam etmektedir. 1991 yılındaki Körfez Savaşından sonra Amerika ve Irak bölgenin güvenliğini ve istikrarını bozma ihtimali

üzerinden Türkiye'ye doğrudan müdahale konusunda problemler yaratmaktadır. Benzer durum şu anda Suriye'de de mevcuttur. Türkiye, Amerika'nın PKK/YPG örgütünü silahlandırması ve eğitmesine karşı çıkmakta, oluşması muhtemel Kürt devletine müsaade etmemek için Suriye'ye sınır ötesi operasyonlar yapmış, bazı bölgelere askeri üsler kurarak Kürt devletinin kurulamayacağına dair net bir mesaj vermiştir.(Erdil,2022, s.313) Türkiye'nin terörle mücadelesi sadece askeri değil, aynı zamanda diplomatik ve bölgesel bir çaba gerektirmektedir. Türkiye, PKK'nın sınır ötesi yapılanmalarına karşı aktif bir politika izleyerek, hem iç güvenliğini sağlamak hem de bölgesel istikrarı korumak amacıyla operasyonlar düzenlemektedir. Aynı zamanda, bölgesel güçlerle olan ilişkilerini de bu strateji doğrultusunda şekillendirmekte, Kürt bağımsızlık taleplerine karşı güçlü bir duruş sergilemektedir. Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları, sadece PKK ile mücadele değil, aynı zamanda bölgedeki ulusal çıkarların korunması ve terörizmin önlenmesi adına önemli bir adımdır.

Türkiye Cumhuriyeti PKK kurulumundan itibaren çeşitli görüşme yollarıyla çözümler aramıştır. Bunlara genel olarak çözüm süreçleri denilmektedir. Çözüm süreçleri arasında en kapsamlı ve en net olanı ise 2005 yılında Başbakan Erdoğan'ın Diyarbakır mitinginde dile getirdiği durumdur. Kürtlerin sorun olarak gördüğü konu daha siyasi ve demokratik kapsamda ele alınmıştır.(Ak-yürek, 2011, s.30-34). Terörle mücadelede müzakere MİT aracılığıyla PKK ile 2009 yılındaki Oslo Görüşmeleriyle daha somut hale gelmiştir. Bu görüşmelerde PKK ateşkes ilan etmiş, Abdullah Öcalan'ın çağrısıyla sınır ötesindeki bir grup terörist teslim olmuştur. Televizyon kanallarında Kürtçe yayın yapılabilmesi, cezaevlerinde Kürtçe görüşlerin olması ve Kürtçe enstitü ve araştırma merkezleri kurulabilmesinin önü açılmıştır. Çözüm süreci 2014 yılında resmi gazetede "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun" olarak yasallaşmıştır. (Katılmış, Arpacı ve Özdemir, 2022, s.883). PKK'nın 2015 yılında saldırılarına devam etmesi, silah bırakma konusunda tutarlı olmaması, hükümetin de diğer siyasi partilerden ve toplumdan tam destek almamış olması gibi sebeplerle süreç başarısız olmuştur.(Köse,2017, s.24) Çözüm süreciyle ilgili başarısız olması ve eleştirilmesine sebep olan durumlardan birisi de Habur Sınırından Türkiye'ye giriş esnasında örgüt mensuplarının tavrı ve davranışlarıdır. Örgüt mensupları teslim olma ve eve dönüş tarzında hareket etmemiş, geçiş adeta bir propaganda aracı haline getirmişlerdir. Özel yetkili hakim ve savcılarla Habur sınırında yargılamaların yapılması da eleştirilerin odağı olmuştur.(Güneş, 2019, s.280) Devlet, terörizmle mücadelede diyalog kanallarını kullanırken taviz veren ve zayıf olarak algılabilecek icraatlerden kaçınmak zorundadır. Çözüm sürecinin başarısız olmasının sebeplerinden birisi de PKK'nın propaganda aracına çevirdiği ve samimi olmadığını gösterdiği bu süreçlerde devletin zamanında reaksiyon almamasıdır. Bu durum sürecin halk nezdindeki desteğini düşürmüş başarısızlık kaçınılmaz olmuştur.

PKK'nın başarısız süreç sonrasında ülke içerisinde şiddet eylemlerini artırması Türkiye'nin olağanüstü hal ilan ederek aynı sertlikte karşılık vererek mücadele etmesine sebep olmuştur. Bu kapsamda Türkiye, askeri ve güvenlik bürokrasisini devreye sokarak PKK'ya karşılık vermiştir. Mücadele stratejileri bölgede yaşayan sivil vatandaşların OHAL'den olumsuz etkilenmesine ve AİHM'e yapılan başvuruların artmasına sebep olmuştur. Bu da Avrupa Birliği'ne katılım sürecini olumsuz olarak etkilemiştir. (Erdil,2022, s.311)

2011 yılından itibaren Suriye içerisindeki iç karışıklıklar ve PKK'nın o bölgede kendisine yer edinme çabaları Türkiye'nin Suriye'ye yönelik sınır ötesi operasyon yapma konusunu gündeme getirmiştir. Bu kapsamda Türkiye 24 Ağustos 2016 tarihinde uluslararası anlaşmalardan aldığı hakla “meşru müdafaa” kapsamında “Fırat Kalkanı Harekatı”nı başlatmıştır. Bu hareket kapsamında Türkiye'nin öncelikli hedefleri sınır güvenliğinin sağlanması, DAES'in püskürtülmesi ve PKK'nın Suriye kolu olan YPG/PKK'nın Suriye'nin kuzeyinde olası bir koridor oluşturmalarını engellemektir. (Yeşiltaş, Seren ve Özçelik, 2017, s.9-10).

Türkiye terörle mücadelede personelin can güvenliğini ön planda tutmuştur. Bu kapsamda da gelişen teknolojiyle İHA-SİHA kullanımını artırmıştır. İnsansız hava araçları sayesinde istihbarat faaliyetleri yürütülmekte, koordinatlar daha sağlıklı olarak alınmakta ve belirlenen noktalara uzaktan atışlar yapılması sağlanmıştır. İHA ve SİHA'ların kullanımı terörle mücadelede yeni bir çerçeve oluşturmuştur. Suriye'deki operasyonlarda kara ve hava unsurları koordineli bir şekilde hareket etmiş, onlara İHA ve SİHA operasyonlarıyla eşlik etmiştir. (Erdil, 2021, s. 599-600) Teknolojik araçlar, operasyonel hedeflerin daha başarılı bir şekilde ulaşılmasını sağlarken, güvenlik personelinin riske atılmadan başarılı operasyonlar gerçekleştirilmesine imkan vermektedir. Ayrıca, İHA ve SİHA'lar, teröristlerin etkili bir şekilde izlenmesine, tespit edilmesine ve etkisiz hale getirilmesine yardımcı olarak, operasyonların başarı oranını önemli ölçüde artırmıştır. Bu teknolojik yenilik, Türkiye'nin güvenlik stratejisinde önemli bir değişiklik yaratmış ve terörle mücadeleye yeni bir boyut kazandırmıştır.

## Sonuç

Terörizm tanım kapsamında ortak bir fikir birliğine varılmış bir kavram değildir ancak içerik olarak bir ortaklık mevcuttur. Siyasal hedeflere ulaşmak maksatlı şiddetli araç olarak kullanmak içerikteki ortaklıktır. Terörizm sadece Türkiye'nin değil tüm dünya ülkelerinin genel güvenlik sorunudur. Terörizmin sebebi her ne olursa olsun bu şiddet eylemlerinin önüne geçmek ve sonlandırılmasını sağlamak tüm ülkelerin ana amaçlarından birisidir. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren terörizmle mücadele etmek durumunda kalmış 1980 yılından beri de PKK ile mücadele etmektedir. Bu mücadelesinde de süreç içerisinde gelişen durumlara göre farklı stratejiler geliştirmektedir. Türkiye'nin terörizmle mücadelesi çoğunlukla güvenlikçi yaklaşımlarla yapılmaktadır ancak silahlı mücadelenin de tek başına yeterli olmayacağı aşırıdır. Terörle mücadelenin güvenlikçi politikaları kapsamında yapılan operasyonlarda geleneksel kara ve hava operasyonlarının yanında teknolojik imkanlardan üst seviyede faydalanarak personelin ve sivilin can güvenliğinin azami derecede korunması da önemli bir husustur. Bu kapsamda İHA ve SİHA'ların aktif olarak gerek sınır içinde gerekse sınır ötesi operasyonlarda aktif olarak kullanılması çok önemlidir.

Askeri operasyonların, iletişimle, ekonomik ve sosyal tedbirler almakla, hukuk sistemindeki düzenlemelerle, eğitim politikalarıyla, diplomasi ve istihbarat çalışmalarıyla desteklenmesi halinde çok daha güçlü bir terörizmle mücadele kavramının ortaya çıkacağı değerlendirilmektedir. Terörizmle mücadelenin aklın akılla mücadelesi olduğu unutulmamalı, bu sebeple ortaya çıkabilecek yeni durumlara hazırlıklı olmak için proaktif bir yöntemle araştırma-geliştirme faaliyetleri-

ne önem verilmesi gerekmektedir. Bölge halkı bölücü terör örgütünün propaganda ve sindirme yöntemleriyle baş başa bırakılmamalı, personel temininin önüne geçilmesi kapsamında ihtiyaç duyabilecekleri her türlü konuda yardımcı olunmalı ve bölge halkının gönüllerinin kazanılması konusuna ehemmiyet gösterilmelidir.

PKK kuruluş amacı ve ideolojisi itibarıyla bölücü bir örgüttür. Türkiye PKK ile mücadelede güvenlikçi yaklaşımların yanında demokratik açılım süreçlerini de değerlendirmiştir. Türkiye'deki çözüm sürecinde örgüt gitgide artan ricalar tekniğiyle sürekli farklı taleplerde bulunmuş ve tutarsız bir yaklaşımla barış politikalarının başarısız olmasına sebep olmuştur. Çünkü terör örgütlerinin silah bırakması son derece zor bir husustur. Bu kapsamda PKK ile haklarını korumak için eylem yaptıklarını iddia ettikleri yerel halkın bağlarının koparılması faaliyetlerinin sonlanması ve zayıflamaları açısından önemlidir. Zira halktan destek alamayan bir örgüt yok olmaya mahkumdur. Uluslararası işbirliği sayesinde verilen desteğin azaltılması da önemli bir yer tutmaktadır. İş imkanlarının artırılması ve bölge halkının istihdamının sağlanması, sosyal ve ekonomik imkanların artırılmasıyla refah seviyesinin yükseltilmesi, kaliteli okulların açılmasıyla çocukların devlet destekçisi olarak yetiştirilmesi, basın yayın yoluyla toplumun bilinçlendirilmesi gibi hususlar PKK'nın personel devşirme faaliyetlerinin önüne geçebilecek unsurlardır.

Çözüm süreçlerinde aracı olarak kullanılan siyasi partiler hiçbir suretle terör örgütüyle olan bağını koparamamıştır. Kürt halkı kendilerinin hak savunucusu olarak bu siyasi partileri görerek kuruldukları andan itibaren bu partilere oy vermişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti olarak Kürt halkının PKK ile bağlantılı partilere mecbur olmadığına onları ikna edecek politikalar ve alternatifler yaratılmalıdır. Siyasal platformda zayıflayan ve desteği kesilen bir örgütün devamlılığını sürdürmesi o kadar da kolay olmayacaktır.

Türkiye'nin terörle mücadelesi sadece kendi ülkesi için değil komşu ülkelerin istikrarı için de çok önemli yer tutmaktadır. Irak ve Suriye'de yapılan operasyonlar bu kapsamda değerlendirilebilir. Terörle mücadelenin ortak akılla yürütülmesi için de diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla koordineli hareket edilmesi önem arz etmektedir.

Özetle, terörizmle mücadele salt askeri operasyonlara indirgenmeyecek kadar önemli bir husustur. Bu sebeple askeri operasyonlar ve güvenlikçi politikalar mutlak suretle çok boyutlu mücadeleyle desteklenmelidir. Devletin bütün kurumlarının koordinesiyle, uluslararası örgütlerle ve yabancı ülkelerle iş birliğiyle bu mücadele kararlılıkla yürütülmelidir. Böylece terör örgütlerinin eylem kapasitelerinin azalacağı, personel devşirme yöntemlerine ket vurulacağı ve yalnızlaşarak başarısız olacağı değerlendirilmektedir.

## Kaynakça

Abubaker, S.S. (2021), “ Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve”, Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi , 5 (1), ss.(35- 58).

Akbulut,F. ve Beren,F(2012), “Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suroç İlçesi Örneği”, Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, ss.(257-283).

- Akutay, S.S. ve Ateş, D. (2013). “Türkiye’nin sınır ötesi operasyonlarının hukuki çerçevesi”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 3, ss.(109-146)
- Akyürek, S.(2011), “Demokratik Açılım ve Toplumsal Algılar”, İstanbul.
- Altındağ,N.(2020), “Türkiye’nin PKK Bölücü Terör Örgütü İle Mücadelesine Dair Bir Analiz”, Anadolu Strateji Dergisi, Cilt 2 , Sayı 1, ss. (33-48).
- Baharççek,A.(2000), “Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, ss.(11-27)
- Bila, F. (2016). “İdeolojik Kodlarıyla Kağıt Üstündeki PKK”, İstanbul: Doğan Kitap.
- Bilgiç, M.S(2014), “PKK/KCK’nın Stratejisi, Taktikleri ve Taktik Düzeyde Etnik Terörle Mücadele”, Bilge Strateji, Cilt 6, Sayı 10, Bahar 2014, ss.(85-114).
- Bural,E.(2020), “Terörizmle Mücadelede Yöntemler: PKK Terör Örgütü Örneği”, TERAM, ss (1-6)
- Cantenar,Ö.F ve Tümlü F.(2016), “PKK Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri Zayılatı Açısından Analizi”, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, ss.(1-22).
- Duman,M.F.(2011), “PKK-Kontra Gel Terör Örgütü ile Mücadelede Sorun Çözücü Olarak Sivil Toplum”, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi
- Düz,S.(2017), “15 Temmuz’dan Bir Yıl Sonra Türkiye’nin Terörle Mücadelesi”, Seta Analiz, 209, 2017, s. (10).
- Erdil,B.(2021), “İnsansız Hava Araçlarının Kullanım Alanları ile Bu Araçların Türkiye’nin Yurtdışı Operasyonlarındaki Yeri ve Önemi”, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, ss.(581-607)
- Erdil,B.(2022), “Türkiye’nin Güvenlik Politikalarının Değişen Yapısı ve PKK”, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6,Sayı 1, ss.(294-326).
- Güneş,E.(2019), “Terörizmle Mücadelede Yeni Bir Trend Olarak Terör Örgütleriyle Görüşme Tekniği: PKK/KCK Örneği”, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2 , ss. (266-286).
- Kan, İ,H(2018), “Terörle Mücadelede Güvenlikçi Yaklaşımlar; PKK ve İRA Terör Örgütleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi
- Karakaya,İ.(2023), “Terörizmin El Kitabı”, Nobel Bilimsel Eserler, Basım 1.
- Katılmış,C. , Arpacı, İ. ve Özdemir, F.N.(2022), “Terörizm İle Mücadele Kapsamında Türkiye, İngiltere Ve İspanya’nın Karşılaştırılması”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , Cilt 19, Sayı 2, ss.(871-888).
- Kayhan Pusane, Ö. (2014), “Türkiye’nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurtiçi ve Bölgesel Dinamikler”, Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi, Cilt 11, Sayı 41 (Bahar 2014), s. 115-138.
- Köse,T.(2017), “Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Çöküşü”, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, ss. (13-40)
- MASAK, (2025), “3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu”, Erişim Linki <https://masak.hmb.gov.tr/3713-sayili-terorle-mucadele-kanunu/> , Erişim Tarihi 09.01.2025.
- MİT,(2025), “Terör ve PKK-KCK ile Mücadelede Proaktif Yaklaşımımız”, Erişim Linki [https://www.mit.gov.tr/duyuru\\_teror-ve-pkkkck-ile-mucadelede-proaktif-yaklasimimiz\\_28.html](https://www.mit.gov.tr/duyuru_teror-ve-pkkkck-ile-mucadelede-proaktif-yaklasimimiz_28.html) , Erişim Tarihi 09.01.2025.

Özer,M.(2022), “Dünyanın farklı bölgelerinde terörizm: ETA, IRA ve PKK terör örgütlerinin karşılaştırılması”, Cappadocia Journal of Area Studies (CJAS) 2022, vol. 4, no. 1, ss. (87-111)

Semiz,B. (2007), “Çıkmaz Sokak PKK-Dağ Kadrosunun Metodolojisi ve Sosyolojisi” , Lalezar Kitap Evi Yayıncılık, Ankara.

Türk,Ç.(2018), “Uluslararası Terörizm: PKK Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Yeşiltaş, M. , Seren, M. ve Özçelik, N. (2017). “Fırat kalkını harekâtı: hareketin icrası, istikrarın tesisi ve alınan dersler”, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Ramazan Koçak %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Ramazan Koçak 100%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

